COMPLEXUL MUZEAL NAȚIONAL NEAMȚ

MEMORIA ANTIQUITATIS

XXXIX

(2023)

***In memoriam* Dr. Dan Monah**
(1943-2013)

Muzeul de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț
2024

COLEGIUL EDITORIAL
Acad. Victor Spinei – Institutul de Arheologie, Iași
Dr. Virgil Mihăilescu-Bîrliba – Institutul de Arheologie, Iași
Prof. Univ. Dr. Marin Cârciumaru – Universitatea „Valahia", Târgoviște
Prof. Univ. Dr. John Chapman – Durham University, Durham
Dr. Olivier Weller – Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu – Muzeul Național de Istorie a României, București
Dr. Ionel Cândea – membru corespondent al Academiei Române
Dr. Narcis Dorin Ion – Muzeul Național Peleș, Sinaia

COLEGIUL DE REDACŢIE
Dr. Ciprian-Dorin Nicola – redactor responsabil
Dr. Vasile Diaconu – redactor adjunct
Dr. Alexandru Gafincu – secretar de redacție
Dr. Constantin Preoteasa – membru
Dr. George Dan Hânceanu – membru
Dr. Mihaela-Cristina Verzea – membru

Revista folosește sistemul de recenzare *peer-review*
Volum indexat în baza de date internațională CEEOL

MEMORIA ANTIQUITATIS
– Acta Musei Petrodavensis –
Revista Muzeului de Istorie și Arheologie
Piatra-Neamț

Corespondența se va trimite pe adresa:
MUZEUL DE ISTORIE
ȘI ARHEOLOGIE
Str. Mihai Eminescu, nr. 10
610029 Piatra-Neamț
România
Tel. / Fax: 04-0233-217496
E-mail: muzeupn@yahoo.com

MEMORIA ANTIQUITATIS
– Acta Musei Petrodavensis –
Revue du Musée d'Histoire et Archéologie
Piatra-Neamț

Toute correspondance sera envoyé à l'adresse:
MUZEUL DE ISTORIE
ȘI ARHEOLOGIE
10 Mihai Eminescu
610029 Piatra-Neamț
Roumanie
Tel. / Fax: 04-0233-217496
E-mail: muzeupn@yahoo.com

ISSN: 1222-7528
Editura „Constantin Matasă"
Piatra-Neamț

CUPRINS

SOMMAIRE – CONTENTS

CONSTANTIN PREOTEASA
***In memoriam* Dr. Dan Monah** 9

ARHEOLOGIE

SELENA VITEZOVIC
Le paquet Néolithique osseux : les influences du Asie du Sud-Ouest dans l'industrie osseuse de la culture de Starčevo
Pachetul osteologic neolitic: influențe din Asia de Sud-Vest asupra industriei materiilor dure animale a culturii Starčevo 11

CONSTANTIN APARASCHIVEI
O nouă contribuție la repertoriul vaselor precucuteniene decorate cu scene mitologice: Topolița-*La nord-vest de sat*, jud. Neamț
*A new contribution to the Precucuteni vessels decorated with mythological scenes: Topolița-*La nord-vest de sat*, Neamț County* 31

IRINA RUSU, SORIN IGNĂTESCU
Câteva reprezentări antropomorfe de pe teritoriul județului interbelic Baia
Some anthropomorphic representations from the territory of interwar Baia County 47

ILIA PALAGUTA
'Sculpture of small forms' in Prehistoric art: approaches to research and interpretations
„Sculptura formelor mici" în arta preistorică: observații asupra metodelor de cercetare și a interpretărilor 67

MONICA MĂRGĂRIT, VASILE DIACONU
Artefacte din os și corn provenite din așezări eneolitice aflate în Subcarpații Moldovei. Observații tehno-funcționale
Bone and antler artefacts from Eneolithic settlements in the Moldavian Subcarpathians. Techno-functional observations 85

ROMAN CROITOR, SERGIU HEGHEA
Preliminary results of the analysis of red deer antlers and antler-made tools from the Eneolithic site of Brânzeni III-Țiganca (Edineț, Republic of Moldova)
Rezultate preliminare ale analizei materialului și a uneltelor din corn de cerb provenite din situl eneolitic Brânzeni III-Țiganca (Edineț, Republica Moldova) 101

CAROL KACSÓ
Descoperiri de topoare cu disc în Depresiunea Maramureș
Die Nackenscheibenaxtfunde in der Maramureș-Niederung 113

CORNELIU BELDIMAN
Arheologie și entomologie.
Cuiburi de viespi (*hymenoptera: sphecidae, sceliphron sp.*) descoperite în așezarea aparținând culturii Noua de la Zoltan, jud. Covasna
Archaeology and entomology.
Mud dauber wasps' nests (hymenoptera: sphecidae, sceliphron sp.)
discovered at the Noua culture settlement in Zoltan, Covasna County 225

GABRIELA DZHURKOWSKA
Research on the Late Bronze Age in Northeastern Bulgaria
Cercetări asupra perioadei târzii a epocii bronzului în nord-estul Bulgariei 271

ERGÜN LAFLI, MARTIN HENIG
Dionysus and his Circle on Anatolian Glyptics
Dionis și cercul său reprezentat pe gliptica anatoliană 297

GEORGE-DAN HÂNCEANU, VASILE DIACONU
Date despre o așezare a dacilor liberi de la Răucești (jud. Neamț)
Data concerning a settlement of the free Dacians from Răucești (Neamț County) 317

LUCIAN MUNTEANU, VASILE DIACONU, ADELINA PICIOR
Informații documentare despre descoperirile monetare romane de la Ghindăoani (jud. Neamț)
Documentary information concerning the Roman monetary discoveries from Ghindăoani (Neamț County) 341

ELENA-CRISTINA NIȚU, GHEORGHE OLTEANU,
FLORIN-IONUȚ LUPU, MARIAN LEU
Evaluarea potențialului arheologic al comunei Frătești, județul Giurgiu (sudul României), prin cercetări de teren recente
Assessment of the archaeological potential of Frătești locality, Giurgiu County (southern Romania), through recent field surveys 355

ANGELA SIMALCSIK
Date antropologice privitoare la materialul osteologic descoperit în tumulul 1 de la Rogojeni (r-nul Șoldănești, Republica Moldova)
Anthropological data regarding the osteological material discovered in tumulus 1 at Rogojeni (Șoldănești district, Republic of Moldova) 365

CSABA SZABÓ
Rewriting Roman Religion: historiography of a decade (2013-2023)
Reinterpretând religia romană: istoriografia unui deceniu (2013-2023) 381

SILVIU OȚA
Câteva date arheologice asupra fortificațiilor de la Caransebeș
Some archaeological data on the Caransebeș fortifications 391

RESTAURARE

DUMITRU BOSTAN
Restaurarea unor vase aparținând culturii Precucuteni descoperite în siturile arheologice de la Poduri și Topolița
Restauration of several vessels belonging to Precucuteni culture discovered at the archaeological sites of Poduri and Topolița 409

CRONICĂ

CONSTANTIN PREOTEASA
Expoziția *Cultura Cucuteni: apogeul artei preistorice europene* și al XX-lea Congres Mondial al Uniunii Internaționale de Științe Preistorice și Protoistorice *„Interdisciplinaritate în Arheologie”* în cadrul evenimentului *Timișoara 2023. Capitală Europeană a Culturii*
The exhibition „Cucuteni Culture: Apogee of European Prehistoric Art” and The 20th World Congress of The International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences „Interdisciplinarity in Archaeology” during the „Timișoara 2023. European Capital of Culture” event 425

EVOCARE

IOAN OPRIȘ
***In memoriam*. Despre muzeu și muzeografie cu Linda Ellis (11 iulie 1956 – 29 martie 2023)** 447

PREZENTĂRI DE CARTE

CASANDRA BRAȘOVEANU, ***Sfârșitul epocii bronzului în bazinul Jijiei. Dinamica habitatului și materialitatea culturii Noua***, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2023, 457 p. (VASILE DIACONU) 473

IOAN MARIAN ȚIPLIC, ***Între est și vest. Necropola Medieval Timpurie de la Orăștie-„Dealul Pemilor X2”***, Editura Honterus, Sibiu, 2022, 156 p. (BOGDAN-ANDREI CHIRILOAIE) 477

SORIN IGĂTESCU, ***Oameni și locuri: Arheologia județului Baia (1914-1949)***, Editura Karl A. Romstorfer, Suceava, 2022, 404 p. (IRINA RUSU) 481